

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Міхно С.В., Нефедченко О.І.

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

«ЛАТИНСЬКА МОВА ТА КЛІНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»

для студентів спеціальності 221 «Стоматологія»
1 курсу з дисципліни
«Латинська мова та медична термінологія»

Суми
2021

КЛІНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Клінічна термінологія (від грец. *klinike techne*) – догляд за лежачими хворими) – найобширніший розділ медичної термінології. Тут представлені назви патологічних станів і симптомів хвороб, методи профілактики, обстеження, діагностики і лікування, назви клінічних спеціальностей і спеціалістів. У зв'язку з двомовністю медичної термінології в одних галузях медицини переважає латинська лексика – анатомо-гістологічна лексика, а в клінічній термінології – грецька. Наприклад:

Анатомічна	Клінічна
oculus	ophthalmos
nasus	rhis, rhinos
glandula	aden, adenos

Клінічні терміни грецько-латинського походження- це медичні терміни, які запозичені в готовому вигляді або створені штучно по словотворчим моделям класичних мов. По деяким оцінкам, вони складають більш ніж 75% від загального медичного термінологічного фонду.

Основна маса клінічних термінів – це однослівні терміни, які бувають похідні і складні, утворені шляхом сполучення декількох словотворчих елементів. Перші утворюються сполученням кореня і префікса (*dia-rhnoea*; *dys-rhoe*), кореня і суфікса (*hepat-itis*; *lip-oma*), префікса, кореня і суфікса (*an-hydrosis*; *peri-metritis*).

СЛОВОТВОРЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ СУФІКСІВ

Спеціалісту в галузі медицини для засвоєння медичної термінології дуже важливо вивчити суфікси, які розвили в медичній термінології специфічні значення, що позначають патологічні стани.

При суфіксальному способі словотворення аналіз терміна починається з суфікса.

1. **-itis, idis f** + основа (назва органа) вказує на хворобу запального характеру, напр., *gastritis* – запалення слизової оболонки шлунку.

2. **-osis, is f** – хвороба незапального характеру. Основи мають наступні значення:

а) тканина, орган, частина тіла, система організму, які уражені хворобою, напр., *neurosis* - дегенеративне ураження нервової системи;

б) речовину, яка викликає хворобу, напр., *toxicosis* – хвороба, викликана отруйними речовинами;

в) збудник захворювання, інфекції, напр., *ascaridosis* – аскаридоз, захворювання, викликане аскаридами.

NB! Якщо основа означає кров'яне тільце або пухлину, термін має значення «перевищення норми, поширення того, що названо основою», напр., *leucocytosis* – збільшення кількості лейкоцитів в периферичній крові; *fibromatosis* – наявність множинних фібром.

3. **-iasis, is f** – назви хвороб незапального характеру, ознаки хвороб, напр., *nephrolithiasis* – нирково-кам'яна хвороба. !

4. **-ismus, i m** – хворобливий стан, напр., *daltonismus* – неможливість розрізняти червоний та зелений кольори; *botulismus* – ботулізм, важке харчове отруєння.

5. **-oma, atis n** – а) наявність пухлин, напр., *osteoma* – доброякісна пухлина з кісткової тканини;

б) пухлиноподібне розростання тканини або пухлиноподібне обмежене скупчення рідини у тканинах, напр., *haematoma* – обмежене скупчення крові у тканинах (haema - кров).

Назви злоякісних пухлин позначаються термінами: tumor malignus – злоякісна пухлина cancer, cci m – рак, ракова пухлина carcinoma, atis n – ракова пухлина, карцинома sarcoma, atis n – м'ясисті нарости, саркома

6. **-ema, atis n** – наявність висипів, наривів, набряків, напр., *erythema* – висип на шкірі, почервоніння.

За допомогою суфіксів **-ias-, -os-** з'явився ряд термінів, які часто виконують роль кінцевих ТЕ: lithiasis, is f (-lithiasis) каменеутворення, літіаз, mycosis, is f (-mycosis) грибкове захворювання, мікоз; necrosis, is f (-necrosis) змертвіння тканин, некроз sclerosis, is f (-sclerosis) затвердіння органу, склероз stenosis, is f (stenosis) звуження органу чи отвору, стеноз.

СЛОВОТВОРЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРЕФІКСІВ ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ПРЕФІКСИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Латинський префікс	Значення	Приклад
co-	поєднання, сумісна дія	<i>consilium</i> консилиум, нарада лікарів
de- (перед голосним des-)	а) погіршення б) заперечення	<i>degeneratio</i> виродження, переродження, <i>desinfectio</i> знезараження
dis-	розповсюдження	<i>disseminatio</i> розсіювання
in- (-im)	заперечення	<i>insanabilis</i> невиліковний (про хворобу)
intra-	всередині (чогось)	<i>intravenosus</i> внутрішньовенний
per-	рух через	<i>perforatio</i> прорив, прокол
post-	після	<i>postoperativus</i> післяопераційний
re-	зворотність, повторність	<i>reinfectio</i> повторне зараження
sub-	менший ступінь	<i>subacutus</i> підгострий (не гострий і не хронічний)
trans-	переміщення у просторі	<i>transfusio</i> переливання
a-, an-	заперечення	<i>anuria</i> відсутність сечі
dia-	через	<i>diathermia</i> прогрівання тканин тіла
dys-	розлад функції	<i>dystonia</i> порушення тону
eu-	нормальна функція	<i>eutopia</i> нормальне розташування органа
hyper-	перевищення	<i>hyperthermia</i> перегрівання
hypo-	недостатність	<i>hypothermia</i> охолодження
meta-	зміна, перенесення	<i>metamorphosis</i> перетворення, зміна форми або структури
para-	а) клітковина б) хибне ототожнення	<i>paranephritis</i> запалення навколонирикової жирової клітковини <i>paramnesia</i> обмани пам'яті, псевдоспогади
prae-	перед	<i>praediabetes</i> предіабет
peri-	зовнішня оболонка, тканина	<i>pericarditis</i> запалення осердя
pro-	рух уперед	<i>prognosis</i> прогноз, завбачення
syn-, sym-	поєднання, сумісна дія	<i>syndactylia</i> зрощення пальців

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ПРИКМЕТНИКИ, ЯКІ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАТОЛОГІЧНИХ СТАНІВ:

acutus, a, um	гострий
cariosus, a, um	каріозний
chronicus, a, um	хронічни
malignus, a, um	зляжкісний
infectiosus, a, um	інфекційний
ulcerosus, a, um	виразковий
secundarius, a, um	вторинний
serosus, a, um	серозний
purulentus, a, um	гнійний
localis, e	локальний
complicatus, a, um	ускладнений
communis, e	спільний
benignus, a, um	доброжкісний
radicularis, e	корневий
primarius, a, um	первинний
secundarius, a, um	вторинний
recidivus, a, um	рецидивний
incipiens, ntis	початковий
médius, a, um	середній
superficialis, e	поверхневий

Вправа 1. Позначте терміни, які означають «запальний процес»:

1. dermatoma	postraumaticus	pharyngitis
2. cystis	metastasis	neurosis
3. myositis	dysopsia	helminthiasis
4. cystitis	appendicitis	thrombocytosis
5. lithiasis	atonia	cholelithiasis

Вправа 2. Позначте терміни, які мають значення «пухлина»:

1. melanoma	cystitis	mycosis
2. appendicitis	stomatitis	pharyngitis
3. myoma	cholelithiasis	hepatoma
4. botulismus	dermatoma	hypertonia
5. epithelioma	acidosis	rhinitis

Вправа 3. Позначте терміни, які мають значення «захворювання незапального характеру»:

1. angioma	paracystitis	pyelonephritis
2. angiitis	hepatitis	cystolithiasis
3. angioneurosis	acidosis	cystitis
4. angiogramma	nephroma	osteoma
5. angiectasia	cystitis	glossitis

Вправа 4. Позначте префікс зі значенням «порушення, розлади функції»:

1. dia
2. ana
3. dys
4. sub
5. supra-

Вправа 5. Позначте префікс зі значенням «під, нижче норми»:

1. sym
2. hypo
3. syn
4. dys
5. endo-

Вправа 6. Позначте префікс зі значенням «всередині, всередині»:

1. extra
2. meso
3. inter
4. endo
5. intra-

Вправа 7. Позначте префікс зі значенням «відсутність, заперечення»:

1. meso
2. dys
3. ana
4. peri
5. a (an)-

Вправа 8. Позначте префікс зі значенням «вище норми, над»:

1. dys-
2. sym-
3. hypo-
4. hyper-
5. trans-

Вправа 9. Позначте префікс зі значенням «на, над»:

1. anti-
2. endo-
3. hypo-
4. dys-
5. epi-

Вправа 10. Оберіть термін, що позначає «запалення тканин навколо зуба»:

1. Periodontitis
2. Parodontosis
3. Parodontitis
4. Periostitis

Вправа 11. Позначте префікс, який означає «підслизовий» при додаванні до слова «...tucosus, a, um» приставки:

1. hyper
2. inter
3. intra
4. sub
5. extra-

Вправа 12. Позначте префікс, який означає «навколощитоподібний» при додаванні до слова «...thyreoideus, a, um» приставки:

1. para
2. peri
3. sub
4. epi
5. meta-

Вправа 13. Позначте префікс, який означає «міжреберний» при додаванні до слова «...costalis, e» приставки:

1. supra
2. sub
3. inter
4. infra
5. intra-

Вправа 14. Познач префікс, який позначає «під'язиковий» при додаванні до слова «...glussus, a, ut» приставки:

1. intra
2. inter
3. hypo
4. sub
5. infra-

Вправа 15. Знайдіть відповідність:

1. hypo-	а. заперечення, відсутність якості
2. endo-	б. всередині; внутрішня оболонка
3. a-(an-)	в. разом, з'єднання
4. peri-	г. під; нижче норми
5. syn- (sym-)	д. навколо

Вправа 16. Знайдіть відповідність:

1. para-	а. над, вище норми
2. post-	б. проти(о)-
3. hyper-	в. ззаду, після, за
4. anti-	г. близько, з двох сторін
5. dys-	д. порушення, розлад

Вправа 17. Знайдіть відповідність:

1. meta-	а. на, над
2. dia-	б. багато
3. epi-	в. повтор, повернення назад
4. poly-	г. за допомогою
5. re-	д. переміщення, перетворення

Вправа 18. З'єднайте префікси з відповідними їх значеннями:

1. de-	рух через, за, пере -
2. infra	розміщення над чимось, надмір
3. inter-	від-; походження
4. retro-	крізь, через, між
5. semi-	позаду
6. supra-	половина, пів-, напів-
7. trans-	зовні, зовнішній
8. apo-	а) рух донизу б) заперечення, втрата
9. dia-	під-, розміщення під чимось
10. ecto-	положення між

Non scholae, sed vitae discimus. Не для школи, а для життя ми вчимося.

Primum non nocere. Не нашкодь.

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ І ВІДМІНИ

Латинський іменник I відміни	Грецький іменник	Грецький ТЕ	Український відповідник
aqua, ae, f	hydor	hydr-	вода
bucca, ae, f	melon	mel-	щока
gingiva, ae, f	ulon	ul-	ясна
glandula, ae, f	aden, adenos	aden-	залоза
lacrima, ae, f	dacryon	dacry-	сльоза
lingua, ae, f	glossa	gloss-	язик
maxilla, ae, f	gnathos	gnath-	верхня щелепа
medulla, ae, f	myelos	myel-	кістковий мозок, спинний мозок
palpebra, ae, f	blepharon	blephar-	повіка
saliva, ae, f	sialon, ptyalon	sial-, ptyal-	слина і/або слинні протоки
tonsilla, ae, f	amygdalon	amygdal -	мигдалик
uvula palatina	staphyle	staphyl-	язичок м'якого
vena, ae, f	phleps, phlebos	phleb-	вена
vertebra, ae, f	spondylos	spondyl-	хребець
vesica, ae, f	cysta, cystis	cyst-	кіста, міхур

Вправа 19. Допишіть літеру, якої не вистачає у терміноелементі :

h__dr-, m__l-, dacr__-, glo__s-, gna__h-, pt__al-, si__l-, spond__l-, cy__t-, amy__dal-, staph__l-, p__leb-, m__el-, blep__ar-.

Вправа 20. З'єднайте терміноелемент з його значенням:

hydr-	повіка
mel-	вена
ul-	залоза
aden-	язик
dacry-	сльоза
gloss-	ясна
gnath-	верхня щелепа
myel-	кістковий мозок, спинний мозок
blephar-	вода
sial-, ptyal-	щока
phleb-	слина і/або слинні протоки

Вправа 21. З'єднайте грецький та латинський іменники з однаковим значенням:

aqua, ae, f	ulon
bucca, ae, f	sialon, ptyalon
gingiva, ae, f	cysta, cystis
lacrima, ae, f	melon
medulla, ae, f	myelos
saliva, ae, f	spondylos
tonsilla, ae, f	phlebos
vena, ae, f	amygdalon
vertebra, ae, f	hydor
vesica, ae, f	dacryon

КІНЦЕВІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ І ВІДМІНИ

Кінцевий ТЕ	Термінологічне значення
-aemia	кров, стосовно до крові
-aesthesia	відчуття, стосовно до чутливості
-algesia	больове відчуття
-algia	біль
-cele	кіста, пухлиноподібне новоутворення, грижа
-dentia	стосовно до зубів
-ectasia	розширення, розтягнення трубчастого або порожнистого
-ectomy	вирізання, видалення
-ergia	реактивність
-glossia	язик, стосовно до язика
-gnathia	стосовно до верхньої щелепи, іноді й до нижньої
-graphia	графічна реєстрація (метод дослідження)
-logia	наука, учення
-odontia	стосовно до зубів
-odynia	біль
-pathia	відхилення від норми, патологічний стан, хвороба
-pexia	прикріплення, фіксація
-phobia	страх, хвороблива відраза
-plasia	утворення, формування
-plastica	моделювання, оперативне відновлення або корекція органа
-plegia	параліч, удар
-rrhagia	кровотеча
-rrhaphia	накладання хірургічного шва, зшивання
-rrhoea	теча, виділення секрету або рідини
-scopia	інструментальне дослідження
-sialia	стосовно слини
-staphylia	стосовно до піднебінного язичка
-sthenia	сила, активність
-stomia	утворення штучного отвору, нориці
-therapia	консервативне лікування
-tomia	розріз, розтин
-tonia	тонус, напруження
-trophia	живлення

Вправа 22. Допишіть літеру, якої не вистачає у терміноелементі :

-t__erapia, -to__ia, -r__hoea, -s__opia, -s__alia, -a__mia, -aest__esia, -pla__ia, -ple__ia, -rr__agia, -rrhap__ia, -al__esia, -a__gia, -ce__e, -e__tasia, -e__tomia, -g__athia, -grap__ia, -stom__a, -ton__a, -trop__ia, -od__nia, -pe__ia, -p__obia.

Вправа 23. З'єднайте терміноелемент з його значенням:

A

-aemia	розширення, розтягнення трубчастого або порожнистого органа
-aesthesia	відчуття, стосовно до чутливості
-glossia	кіста, пухлино подібне новоутворення, грижа
-algia	біль
-cele	кров, стосовно до крові
-dentia	стосовно до зубів
-ectasia	реактивність
-ectomy	вирізання, видалення
-ergia	язик, стосовно до язика

B

-gnathia	кровотеча
-graphia	параліч, удар
-logia	наука, учення
-odontia	стосовно до зубів
-odynia	біль
-pathia	відхилення від норми, патологічний стан, хвороба
-pexia	прикріплення, фіксація
-phobia	страх, хвороблива відраза
-plasia	утворення, формування
-plastica	графічна реєстрація (метод дослідження) відновлення або корекція органа чи його функції
-plegia	накладання хірургічного шва, зшивання
-rrhagia	інструментальне дослідження
-rrhaphia	стосовно до верхньої щелепи, іноді й до нижньої
-rrhoea	теча, виділення секрету або рідини
-scopia	моделювання, оперативне втручання

С

-sialia	живлення
-staphyilia	стосовно до піднебінного язичка
-sthenia	стосовно слини
-stomia	розріз, розтин
-therapia	консервативне лікування
-tomia	утворення штучного отвору, нориці
-tonia	тонус, напруження
-trophia	сила, активність

Вправа 24. Запишіть терміни латинською мовою, поясніть їх значення:

біологія _____

гістологія _____

гідротерапія _____

рентгенотерапія _____

фізіотерапія _____

цитологія _____

фізіологія _____

гідрофобія _____

фітотерапія _____

гістотерапія _____

Вправа 25. Поясніть значення клінічних термінів, запишіть пояснення схематично (наприклад, *cystectomy* = сечовий міхур + видалення) :

cystotomy _____

aplasia _____

dacryocystalgia _____

hypostaphyilia _____

adenophlegmone _____

gnathologia _____

anaesthesia _____

hyperalgesia _____

sialadenectomy _____

aetiologia _____
anaemia _____
dacryocystectasia _____
dysaesthesia _____
paraesthesia _____
hypergia _____
blepharoplastica _____
aglossia _____

Вправа 26. Напишіть терміни латиною:

патологічний стан слинних залоз _____
видалення піднебінного язичка _____
пластика піднебінного язичка _____
пластика щоки _____
відсутність зубів _____
розм'якшення стінки аорти _____
сльозотеча _____
виступання верхньої щелепи до переду _____
біль у пульпі _____
слинотеча _____
кровотеча з ясен _____
зрощення двох зубів _____

Вправа 27. З'єднай основу з відповідним префіксом, утворюючи новий термін:

1. hemi...	...ergia
2. stomato ...	...phagia
3. a...	...logia
4. poly...	...odontia
5. dys...	...aesthesia
6. hyper...	...dentia
7. an ...	...crania

Вправа 28. Допиши відсутню частину термінів:

1. _____ ectomia   розтин міхура
2. _____ algia   біль у верхній щелепі
3. a _____   відсутністю всього органа або його частини
4. _____ aesthesia   аномальна тактильна чутливість
5. _____ plastica   пластика повік
6. _____ glossia   відсутність язика
7. _____ glossia   відсутність язика
8. _____ rhoea   слинотеча
9. stomato _____   ротова кровотеча
10. glosso _____   параліч язика
11. dacryo _____ algia   біль у ділянці слезового мішка
12. sial _____ ectomia   видалення слинної залози
13. dacryocyst _____   розширення слезового мішка
14. _____ cheilia   збільшення губ

Fortes fortuna adjuvat. Сильному доля допомагає.

Festina lente. Поспішай повільно.

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ІМЕННИКІВ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ II ВІДМІНИ

Латинський іменник II відміни	Грецький іменник	Грецький ТЕ	Український відповідник
calculus, i, m	lithos	lith-	камінь (щільний утвір)
cancer, cri, m	carcinus	carcin-	рак
digitus, i, m	dactylos	dactyl-	палець
locus, i, m	topos	top-	місце
morbus, i, m	nosos pathos	nos-path-	хвороба, хворобливий стан
musculus, i, m	mys, myos	my-	м'яз
nasus, i, m	rhis, rhinos	rhin-	ніс
nervus, i, m	neuron	neur-	нерв
oculus, i, m	ophthalmos	ophthalm-	око

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ІМЕННИКІВ СЕРЕДНЬОГО РОДУ II ВІДМІНИ

Грецький ТЕ	Український відповідник
encephal-	головний мозок
cheil-	губа
syndesm-	зв'язка
pharmac-	ліки
geni-	підборіддя
uran-	піднебіння
tox-, toxic-	отрута

Вправа 29. Допишіть літеру, якої не вистачає у терміноелементі :

pharma__-, gen__-, ura__-, to__ic-, pat__-, m__-, r__in-, ne__r-, ence__hal-,
l__th-, car__in-, dact__l-, t__p-, n__s-, che__l-, s__ndesm-.

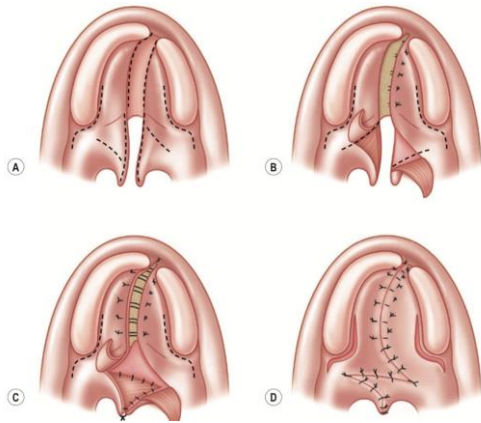
Вправа 30. Позначте галочкою терміноелемент зображений на малюнку.

cyst-   blephar-   mel-

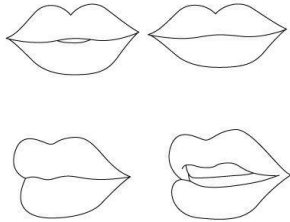
geni-   my-   gloss-

gloss-   uran-   odont-

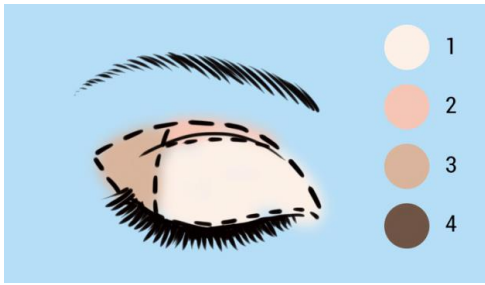
geni-   hydr-   gloss-

cheil-   hydr-   gloss-

gloss-   uran-   mel-

gloss-   blephar-   mel-

Salus aegroti suprema lex medicorum. Благо хворого – вищий закон лікарів.

КІНЦЕВІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ І ВІДМІНИ

Кінцевий ТЕ	Термінологічне значення
-cheilia	стосується губ рота
-clasia	руйнування
-dactylia	стосується пальців
-dermia	стосується шкіри
-diagnostica	діагностика, дослідження з метою визначити стан певного органа
-genia	належність до підборіддя або нижньої щелепи
-lalia	стосується мовлення
-mania	патологічна пристрасть
-metria	вимірювання
-ophthalmia	стосується ока, органа зору
-raedia	виправлення недоліків, корекція вад
-renia	недостатня кількість, зменшення
-persia	травлення
-phagia	1) ковтання; 2) поїдання
-philia	схильність, хворобливий потяг
-plegia	параліч
-thermia	стосується тепла, підвищення температури
-topia	стосується розміщення, положення
-tripsia	роздавлювання
-trophia	живлення

КІНЦЕВІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ ІІ ВІДМІНИ

Кінцевий ТЕ	Термінологічне значення
-blastus	зародок клітини
-lithus	камінь, конкремент
-logus	спеціаліст, фахівець
-metrum	пристрій для вимірювання певних показників
-spasmus	спазм, судома

Вправа 31. Утворіть однослівні терміни за допомогою префікса *dys-*:

порушення: реактивності організму, розвитку щелеп, тонусу, розвитку органів або тканин; _____

розлад: травлення, живлення, акту ковтання; _____

Вправа 32. Утворіть однослівні терміни із заданим значенням:

1. головний біль (*перекл.* — біль голови)
2. гугнявість (*перекл.* — носове мовлення)
3. зашивання губи (наприклад, у разі вродженої розколинки губи)
4. наука, яка вивчає захворювання пародонта
5. параліч м'язів піднебіння (*перекл.* — параліч піднебіння)
6. патологія періодонта

7. пластика підборіддя і губ (-и)
8. пластика губи і носа
9. розм'якшення м'яза
10. розтин губи
11. слинний камінь
12. хірургічна корекція розколини піднебіння (*перекл.* — пластика піднебіння) вада розвитку, що характеризується ненормальним звуженням або збільшенням ротової щілини

Вправа 33. Допишіть відсутню частину однослівних термінів:

1. paradonto_____	захворювання пародонта
2. cheil_____	біль у губах
3. myo_____	розм'якшення м'яза
4. cheilo_____	кусання губ
5. neuro_____	роздавлювання нерву
6. _____plegia	параліч піднебіння
7. _____spasmus	спазм пальців
8. tox_____	наявність токсинів у крові
9. _____logia	наука про класифікацію хвороб
10. thrombocyte_____	зменшення кількості тромбоцитів в крові

Вправа 34. З'єднайте основу з відповідним кінцевим терміноелементом, утворюючи новий термін:

1. a	scoria
2. logo	mologia
3. hyper	philia
4. lympho	penia
5. rhino	thermia
6. spasma	paedia
7. syndes	trophia

 Sublata causa, tollitur morbus. Якщо усунути причину, тоді пройде і хвороба.

Potius sero quam nunquam. Краще пізно ніж ніколи.

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ I-II ВІДМІНИ

Латинський прикметник I-II відміни	Грецький прикметник	Грецький ТЕ	Український відповідник
albus, a, um	leucos	leuc-, leuk-	1. білий 2. такий, що стосується лейкоцитів
alienus, a, um	xenos	xen-	чужий, чужорідний
alter, era, erum	allos	all-	інший, відмінний
angustus, a, um strictus. a. um	stenos	sten-	тісний, вузький
caeruleus, a, um	kyaneos	cyan-	синій
crassus, a, um	pachys	pachy-	товстий, стовщений
curvus, a, um	skolios	skoli-	викривлений, вигнутий, косий
	ankylos	ankyl-	1. кривий, зігнутий 2. нерухомий, малорухомий 3. зрощений
durus, a, um	scleros	scler-	твердий, щільний

flavus, a, um luteus. a. um	xanthos	xanth-	жовтий
tardus, a, um	bradys	brady-	повільний, уповільнений
magnus, a, um	macros, megas. mega.	macr-, mega- megal-	великий (за розміром), збільшений
malus, a, um	cacos	cac-	поганий
medius, a, um	mesos	mes-	середній
mortuus, a, um	necros	necr-	мертвий
multus, a, um	polys	poly-	численний
niger, gra, grum	melas,	melan-	чорний
parvus, a, um	micros	micr-	малий (за розміром)
	oligos	olig-	зменшений (за кількістю)
rectus, a, um	orthôs	orth-	прямий, правильний
ruber, bra, brum	erythros	erythr-	1. червоний 2. такий, що стосується еритроцитів
siccus, a, urn	xeros	xer-	сухий
spurius, a, um	pseudos	pseud-	несправжній, уявний

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ПРИКМЕТНИКІВ III ВІДМІНИ

Латинський прикметник III	Грецький прикметник	Грецький ТЕ	Український відповідник
aequalis, e similis, e	homoeos homôs	homoe- hom-, home-	1. рівний, однаковий, 2. подібний
brevis, e	brachys	brachy-	короткий
celer, eris, ere	tachys	tachy-	швидкий, прискорений
dulcis, e	glykys	glyc-, glyk-, gluc(os)-	солодкий, глюкозовмісний
impar, aris	anisos	aniso-	нерівний
mollis, e	malakos	malac-	м'який
omnis, e	pan, pantôs	pan-, pant-	увесь, усякий
par, paris	isos	iso-	рівний
posterior, us	opisthos	opisth-	задній
puter, tris, tre	sapros	sapr-	гнилий
viridis, e	chlores	chlor-	зелений

КІНЦЕВІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ І ТА II ВІДМІН

Кінцевий ТЕ	Термінологічне значення
-cephalia	стосується черепа
-cytus	клітина
-genus, a, um	-генний, -твірний
-graphium	прилад для запису, реєстрації
-malacia	розм'якшення
-megalia	збільшення
-metrum	інструмент (пристрій) для вимірювання
-scorium	інструмент (пристрій) для огляду
-to mum	інструмент (пристрій) для розтину

Вправа 35. Виокреміть терміноелементи, перекладіть терміни українською мовою:

melanodontoclasia

leukaemia

saprodontia

leucoplakia

oligodactylia

allopathia

microchirurgus

pachydermia

erythroplasia

homeopathia

oligophrenia

alloplastica

Вправа 36. Вкажіть терміноелементи, які означають колір:

a) leuc-	б) tachy-	в) glyc-	г) aniso-
poly-	homoe-	malac-	opisth-
brachy-	chlor-	iso-	cyan-
sapr-	all-	melan-	brachy-

Вправа 37. Вкажіть терміноелементи, які означають розмір:

a) iso-	б) mes-	в) cyan-	г) xen-
skoli-	ankyl-	sten-	necr-
cas-	xer-	aniso-	olig-
macr-	leuc-	xanth-	glyk-

Вправа 38. Допишіть відсутню частину однослівних термінів:

_____ dentia	ненормально великі зуби
_____ dentia	чорні зуби
_____ glossia	збільшення анатомічних розмірів язика
_____ stomia	поганий запах з рота
_____ genia	зменшення розмірів нижньої щелепи
_____ cheilia	сухість губ
_____ odontia	наявність надкомплектних (зайвих) зубів
_____ glossia	чорна спинка язика

Вправа 39. Утворіть однослівні терміни із заданим значенням:

1. аномальна короткість губи _____
2. сухість слизової оболонки порожнини рота _____
3. білокрів'я _____
4. зменшення анатомічних розмірів язика (рудимент язика або відсутність рухомої частини язика) _____

5. наука, що вивчає аномалії розвитку і деформації зубів зубних рядів і щелеп, методи їх лікування й заходи профілактики наявності пігментованих (букв. — чорних) бляшок на слизовій оболонці рота

---

6. несправжня беззубість (стан, що характеризується наявністю багатьох непрорізаних постійних зубів) _____

7. патологічне стовщення язика _____

8. патологічне збільшення губ унаслідок розростання в їхній товщі сполучної тканини _____

9. зменшення рівня глюкози в тканинах _____

10. значне збільшення рівня глюкози у крові _____

Aut ne tentaris, aut perfice. Або не берися, або доводь до кінця

Medicamenta heroica in manu imperiti sunt, ut gladius in dextra furiosi (in dextra manu). Сильнодіючі ліки в руці недосвідченого, як меч в руці (правій) божевільного

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ІМЕННИКІВ III ВІДМІНИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ

Латинський іменник III відміни (mascullnum)	Грецький іменник	Грецький ТЕ	Український відповідник
adeps, ipis, m	1) lipos	lip-	жир
(axungia, oe, f)	2) stear, steatos	steat-	жир
aër, aëris, m	pneuma, atos	pneuma-, pneumat-	повітря
apex, icis, m	acron	acr-	верхівка
calor, oris, m	therme	therm-	жар, тепло
color, oris, m	chroma, chromatos	chrom-, chromat-	колір
dens, dentis, m	odus, odontos	odont-	зуб
dolor, oris, m	odyne, algos	odyn-, alg-	біль
ignis, is, m	pyr, pyros	pyr-	вогонь
homo, inis, m	anthropos	anthrop-	людина
—	larynx, ngis	laryng-	гортань
lien, ënis, m	splen, enis m	splen-	селезінка
—	pharynx, ngis	pharyng-	глотка
pulmo, onis, m	pneumon	pneum- pneumon-	легеня
ren, renis, m	nephros	nephr-	нирка
sanguis, inis, m	haema, haematos	haem-, haemat-	кров
sudor, oris, m	hidros	hidr-	піт
tendo, inis, m	tenon	ten-	сухожилок
tumor, oris, m	oncos	onc-	пухлина
venter, tris, m	gaster, gastros	gastr-	шлунок

КІНЦЕВІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ ІІІ ВІДМІНИ НА -S/S

Кінцевий ТЕ	Термінологічне значення
-genesis	походження, виникнення, розвиток хвороби
-lithiasis	процес утворення, наявність конкрементів
-lysis	1) розпад, руйнування; 2) оперативне звільнення від зрощень, рубців
-mycosis	грибкове захворювання
-necrosis	змертвіння, відмирання
-porosis	зниження щільності
-ptosis	опущення
-pyrosis	відчуття печіння, печії
-schisis	розколина, розщеплення
-sclerosis	затвердіння, ущільнення
-stasis	застій, припинення, затримка
-stenosis	звуження

Вправа 40. Виокреміть терміноелементи, поясніть їх значення:

tenolysis

laryngoscopy

anthropometria

gastrolysis

pharyngolithus

thermanaesthesia

laryngorrhoea

pyrolysis

pulmonologia

splenotomia

acrohypothermia

pneumotomia

gastrospasmus	bronchomycosis	haemolysis
gastromycosis	homeostasis	oncotomia
tenodynia / tenalgia	pneumo(no)lysis	odynuria
pneumococcus	oncolysis	laryngospasmus
thermolysis	haematocytus	acrohyperhidrosis
splenomegalia	nephropathia	pharyngoplegia
pyrotoxinum	tenopexia	anthropologia
pneumatotherapy	pneumosclerosis	chromocytus
hidrorrhoea	pneumectomy	chromatolysis
gastroenterologia	odontolysis	laryngotomy
thermaesthesia	oncophobia	nephropexia
haematologist	oncology	pneumorrhagia

Вправа 41. Утвори терміни, до складу яких входить поняття “зуб”:

1. інструмент для видалення зубних відкладень _____
2. змертвіння зуба _____
3. будь-яке захворювання зубів _____
4. захворювання, що характеризується утворенням і відкладанням зубних каменів _____
5. локалізоване прогресивне руйнування зубів _____
6. нервовий біль, спричинений хворим зубом _____
7. лікування зубів _____
8. зубний камінь _____
9. резорбція зубної тканини _____
10. дентиноутворювальна клітина _____
11. галузь стоматології, що стосується наукового вивчення будови й функції пародонту _____

Вправа 42. Допишіть відсутню частину однослівних термінів:

1. cheilo_____ розколина губи
2. glosso_____ відчуття печіння в язиці
4. _____schisis розколина піднебіння
5. _____lysis знебарвлення еритроцитів унаслідок виходу з них гемоглобіну
6. _____tonometria вимірювання внутрішньошлункового тиску
7. _____osis виділення кольорового поту
8. acro_____hidrosis надмірна пітливість долонь і підшви
9. _____genesis утворення і розвиток зубів
10. lympho_____ застій лімфи (накопичення рідини)
11. pyr_____ розкладання органічної речовини під впливом підвищеної температури

Вправа 43. Перекладіть діагнози (фрагменти діагнозів) латинською мовою:

1) Патологічне стирання зубів.

---

2) Деформація комірки зуба після його видалення.

---

3) Однобічна розколина губи.

---

4) Остеопороз нижньої щелепи без патологічного перелому.

---

5) Двобічна розколина твердого піднебіння.

---

6) Плоскоклітинна одонтогенна пухлина, локалізована у нижній щелепі.

---

7) Кровотеча після видалення молочного зуба.

---

8) Запізніле прорізування молочних зубів.

---

9) Простий герпес губи.

---

10) Регіональна одонтодисплазія.

---

11) Перфорація стінки коронки зуба.

---

12) Резекція верхівки кореня зуба.

---

13) Остеопороз нижньої щелепи з патологічним переломом.

---

14) Плоскоклітинна одонтогенна пухлина, локалізована у верхній щелепі.

---

15) Патологічна резорбція зубів.

Вправа 44. Запишіть українські відповідники стоматологічних термінів, знайти їх тлумачення:

odontagra _____ odontoseisis _____
odonthercus _____ odontorthösis _____
odontochlamys _____ odontotrimma _____
odontia _____ odontotrypsia _____
odontoclastus _____ odontoschisma _____
odontolaxia _____ odontoplerosis _____

Вправа 45. Утворіть однослівні терміни із заданим значенням:

1. надлишкова секреція шлункового соку або слизу в шлунку

---

2. утворення і розвиток пухлини _____

3. часткове або повне перерізування сухожилка з метою його вкорочення

---

4. будь-яке захворювання кінцівок _____

5. тепловий удар _____

6. болючий спазм _____

7. полегшення болю _____

8. лікування хвороб методом підвищення температури тіла пацієнта

Audentes fortuna iuvat. Хоробрим доля допомагає.

Praesente medico nihil nocet. У присутності лікаря ніщо не шкідливо

**ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ
ІМЕННИКІВ
ІІІ ВІДМІНИ ЖІНОЧОГО РОДУ**

Латинський іменник ІІІ	Грецький іменник	Грецький ТЕ	Український відповідник
articulatio, onis, f	arthron	arthr-	суглоб, з'єднання за допомогою суглоба
auris, is, f	us, otos	ot-	вухо
cutis, is, f	dérma, dérmatos	derm-, dermat-	шкіра
cartilago, inis, f	chondros	chondr-	хрящ
mater, tris, f	meninx, meningos	mening-	мозкова оболонка

**ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ
ІМЕННИКІВ
ІІІ ВІДМІНИ СЕРЕДНЬОГО РОДУ**

Латинський іменник	Грецький іменник	Грецький ТЕ	Український відповідник
caput,-itis, n	cephale	cephal-	голова
cor, cordis, n	cardia	cardi-	1. стосується серця 2. стосується кардії – входу до шлунка
corpus,-oris, n	soma,-somatos	somat-	тіло
os, oris, n	stoma,-stomatos	stomat-	рот
os, ossis, n	osteon	oste-, ost-	кістка
pus, puris, n	pyon	py-	гній
tempus, oris, n	chronos	chron-	час
vas, vasis, n	angion	angi-	судина

Вправа 46. Утворіть терміни, до складу яких входить ТЕ “stomat-“

1. будь-яке захворювання ротової порожнини

---

2. розділ медицини, що вивчає хвороби ротової порожнини, щелеп і зубів

---

3. фахівець у галузі стоматології

---

4. інструмент, який використовують під час огляду ротової порожнини

---

5. кровотеча з ротової порожнини

---

6. розм'якшення тканин рота

---

7. огляд ротової порожнини

Вправа 47. Допишіть відсутню частину однослівних термінів:

1. _____itis	запалення хряща
2. _____spasmus	спазм входу до шлунку
3. _____logia	наука про кістки
4. _____nephro_____	наявність каменів і гною в нирці
5. _____patho_____	патологічна боязнь шкірних хвороб
6. _____rrhoea	гноетеча
7. _____matosis	патологічний стан судин з утворенням множинних судинних пухлин

Вправа 48. Утворіть однослівні терміни із заданим значенням:

1. недостатній розвиток суглоба

---

2. невеликі судинні аномалії

---

3. неправильне формування кістки

---

4. порушення нормального процесу розвитку хряща

---

5. утворення підшкірних вапняних відкладень

---

6. видалення судин і нервів

---

7. такий, що походить із суглобів, суглобового походження

---

8. зниження тонуусу судин

---

9. прилад для вимірювання обсягу рухів суглоба

---

10. виділення гною із зовнішнього слухового ходу

---

11. будь-яке захворювання кісток і суглобів

---

12. розділ медицини, що вивчає хвороби вуха, горла, носа

---

13. захворювання головного мозку і мозкових оболонок

---

14. серцевий біль

Вправа 49. Утворіть однослівні терміни із заданим значенням:

запалення слинних проток _____

злоякісна епітеліальна пухлина, що утворює залозисті структури

злоякісна пухлина із жирової тканини _____

опущення язика _____

грибне захворювання ротової порожнини _____

змертвіння зуба або його частини _____

опущення нирки _____

надмірне утворення цементу на корені зуба унаслідок хронічного місцевого запалення _____

патологічні зміни слинних залоз незапального характеру

кіста сальної залози, що виникає внаслідок утрудненого виведення вмісту через протоку залози _____

процес утворення або наявність конкрементів (каменів)

захворювання суглоба незапального характеру

злоякісна пухлина з пігментної тканини

зріла доброякісна пухлина, що розвивається із посмугової м'язової тканини

надлишкове розростання кровоносних судин

пухлиноподібний утвір, який виник унаслідок порушення ембріонального розвитку- _____

хронічне інфекційне захворювання, спричинене грибами роду *Candida*

злякiсна пухлина волокнистої сполучної тканини

набряк навколосуглобової слизової сумки або сухожилкової пiхви, спричинений накопиченням серозної рiдини

Ante victoriam ne canas triumphum. Не кричи про триумф до перемоги.

Facile omnes, cum valemus, recta consilia aegrotis damus. Всi ми, поки здоровi, легко даємо поради хворим

ГРЕЦЬКI ДУБЛЕТНI ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ IМЕННИКIВ IV ВIДМIНИ

Латинський Iменник IV	Грецький iменник	Грецький ТЕ	Український вiдповiдник
appetitus, us, m	orexis	orex-; -orexia	апетит, стосується апетиту
auditus, us, m	acsis	acu-, acus-	слух, стосується слуху
cornu, us, n	keras, keratos	kerat-	роговий шар епiдермiсу
gelu, us, n	cryos	cry-	холод, лiд, мороз
genu, us, n	gony	gon-	колiно
gustus, us, m	geusis	geus-; -geusia	смак, стосовно смакових вiдчуттiв
manus, us, f	cheir	chir-	рука, кисть
morsus, us, m	kinesis	kines-	рух, стосовно руху
olfactus, us, m	osme	osm-	нюх, стосовно нюху
vomitus, us, m	emesis	emes-	блювання
pulsus, us, m	sphygmos	sphygm-; - sphygmia	пульс

sensus, us, m	aesthesia	aesthes-; - aesthesia	відчуття, стосовно відчуття
textus, us, m	histos	hist-	тканина
visus, us, m	opsis	ops-, op(t)-	зір, стосовно зору, зорового сприйняття

ГРЕЦЬКІ ДУБЛЕТНІ ПОЗНАЧЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ ІМЕННИКІВ V ВІДМІНИ

Латинський Іменник IV відміни	Грецький іменник	Грецький ТЕ	Український відповідник
facies, ei f	prosopon	prosop-	обличчя
rabies, ei f	lyssa	lyss-	сказ

Вправа 50. Виокреміть терміноелементи, поясніть їх значення:

embryologia

histologia

chirurgia

keratoma

tocologia

prosopodysmorphi

histolysis

audiometria

embryoma

osmometria

cryochirurgia

histologus

optometrum

embryotomia

anaesthesiologia

tocophobia

cryotherapia

keratitis

chirurgus

embryopathia

akinesia

anaesthesiologus

histogenes

optometria

Вправа 51. Утворіть однослівні терміни із заданим значенням:

1. уповільнений пульс _____
2. прискорений пульс _____
3. слухова галюцинація _____
4. відчуття солодкого присмаку в роті без відповідного смакового подразника
_____
5. підвищена чутливість до холоду _____
6. біль у ділянці обличчя _____
7. параліч обличчя, м'язів обличчя, лицевого нерва _____
8. спазм обличчя _____
9. уроджена розколина обличчя _____
10. графічна реєстрація кривої артеріального пульсу за допомогою
_____
11. спеціального приладу _____
12. запалення колінного суглоба _____
13. захворювання колінного суглоба _____
14. біль у колінному суглобі _____
15. блювання кров'ю _____

16. бачення предметів у збільшеному вигляді _____

17. бачення предметів у зменшеному вигляді _____

Вправа 52. Допишіть відсутню частину однослівних термінів:

1. broncho_____	звуження бронхів
2. _____ thorax	грудна водянка
3. _____ paresis	парез однієї половини тіла
4. _____ arteriitis	множинне запалення судинних стінок
5. _____ cardia	стислий біль у загруднинній ділянці
6. _____ myositis	запалення грудних м'язів
7. haemo_____	кровохаркання
8. _____ phobia	водобоязнь
9. _____ carditis	запалення серцевого м'яза
10. _____ atrophia	атрофія однієї половини тіла
11. a_____	загальна слабкість
12. hyper_____ osis	надмірне пітніння
13. _____ degeneratio	переродження м'яза
14. _____ oma	м'язова пухлина
15. _____ odontia	наявність надмірних зубів

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ НАЗВИ КОЛЬОРІВ:

(**chroma-**, **chromat-** – колір):

melan – чорний

leuc – білий

erythr– червоний

chlor – зелений

cyan – блакитний

xanth – жовтий

polio – сірий

iod — фіолетовий

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ГРЕЦЬКІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ-АНТОНИМИ:

а/ *brady* – повільний, *tachy* – швидкий

(bradycardia) (tachycardia)

б/ *macro*–(*megal*–) – збільшення, *micro* – мала величина

(macrocephalia) (microcephalia)

в/ *brachy* – скорочення, *dolicho* – довгий

(brachycephalia) (dolichocephalia)

г/ *pachy* – тяжкий, *lepto* – ніжний

(pachymeninx – dura mater) (leptomeninges – pia mater)

д/ *pyr* – гарячий, вогонь *thermo* – теплий, *cryo* – холодний

(Antipyrimin) (thermoplegia) (cryothalamorexia)

е/ *hemi* – половина, *pan* – *panto* – як ціле

(hemiparesis) (panophthalmitis)

ж/ *xer* – сухий, *hydr* – вода

(xerophthalmia) (hydrophobia)

Вправа 53. Утворіть терміни з заданим значенням:

1. малі розміри: верхньої щелепи, голови, ноги, нижньої щелепи;

---

2. розлад: нюху, кишечника, сечовипускання, жовчовиділення;

---

3. розсічення: живота, колінного суглоба, грудної клітки, підшлункової залози;

---

4. вимір: голови, тіла, клітин, атмосферного тиску;

---

5. запалення: привушної залози, навколо зуба, всередині вени, усього серця.

**ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ОСНОВНІ ТЕРМІНИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 221 «СТОМАТОЛОГІЯ»:**

glossitis
odontitis
periodonītis
stomatitis
pulpitis
gingivitis
hyperadenosis
odontiasis
odontalgia
odontodynia
hyperaesthesia
caries
pulpitis
periodontitis
parodontitis
gingivitis
parodontolysis
parodontoma
parodontosis
stomatosis
odontectomy
orthopantomographia
rheodontographia
rheoparodontographia
roentgenographia
physiotherapia

phototherapia
fangotherapia
diadynamotherapia
pulpextractor
extractor
elevatorium
glossographium
dentimētrum
odontoscopium
odontoglyphus
amalgama

Вправа 54. Додайте ТЕ, яких не вистачає.

лікування дітей	paed...
лікування водою	therapia
відсутність тонусу	a...
розм'якшення головного мозку	encephalo...
короткозорість	my...
підвищена чутливість	aesthesia
недостатній розвиток тканини або органа	hypo...
загальна назва захворювань шкіри	dermato...
водянка перикарда	...pericardium
параліч м'язів шлунка	gastro...
схильність до спазмів	spasmo...
згубна схильність до отруйних речовин	toxico...
рентгенологічне дослідження судин	angio...
тимчасова зупинка (відсутність) дихання	a...
обстеження ока	...scopia

лікування за допомогою рослин	phyto...
наука про порожнину рота	...logia
лікування хворих на туберкульоз легенів	phthis...
розлад живлення	dys...

Вправа 55. Утворіть терміни.

Обстеження: носа; бронхів; сечового міхура; стравоходу; гортані; вуха; шлунка.

Рентгенологічне дослідження: судин; нирок; спинного мозку; жовчного міхура; головного мозку; вен.

Чутливість: підвищена; розлад; відсутність.

Параліч: ока; сечового міхура; шлунка; серця.

Вправа 56. Додайте ТЕ, яких не вистачає.

Прикріплення легені	pneumon...
видалення м'яза	my...
прокол плідного міхура	amnio...
руйнування клітин	...lysis

вимірювання грудної клітки	thoraco...
сечовий камінь	uro...
кровотеча з вуха	...rrhagia
зшивання суглоба	arthro...
вимірювання зубів	odonto...
розпад тканин	histo...
витікання гною	pyo...
накладання свища на маткову трубу	...stomia
розрив нігтя	onycho...
вирізання стравоходу	oesophag...
зшивання сухожилка	ten...
пластична операція губи	...plastica
прикріплення селезінки	...pexia
розрив матки	metro...

Вправа 57. Утворіть терміни з указаним значенням.

Видалення зуба, розріз живота, прикріплення нирки, накладення свища на жовчний міхур, зшивання матки, витікання з вуха, прокол живота, розрив суглоба, руйнування судини, пластична операція носа, зшивання селезінки, вирізання м'яза, сечокам'яна хвороба, відсутність м'язової сили, опущення нирки, зубний камінь, збільшення пальців, шлункова кровотеча, витікання сльози, розширення судин, випинання (грижа) шлунка.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Вправа 58. Утворіть терміни з указаним значенням.

Розріз: живота, м'яза, сухожилка, залози, ободової кишки, вени, кістки, сечового міхура, нерва, суглоба.

Пластична операція (оперативне відновлення): носа, губ, повік, суглоба, прямої кишки, кістки, шлунка.

Видалення (вирізання): вени, нирки, маткової труби, хряща, нерва, жовчного міхура, матки.

Руйнування (розпад): клітин, крові, тканин, кісток, судин, вен.

Зшивання: селезінки, судини, сухожилка, нерва, нирки, матки.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Завдання 59. Утворіть терміни з указаним значенням.

Бачення предметів у жовтому кольорі; повільне серцебиття; прискорене серцебиття; білокрів'я; несправжня анемія; запалення сірої речовини спинного мозку; синій колір сечі; сухість ока; слизовий набряк; наявність жиру в крові; порушення розумового розвитку; затримка крові; вимірювання пульсу; недостатність еритроцитів у крові; пухлина потової залози; наука про причини; вимірювання тепла (температури).

Usus magister est optimus. Практика – краций учитель.

Cuivis dolori remedium est patientia. При будь-якому стражданні ліками служить терпіння.

Ч А С НАВЧАЛЬНИХ РОЗВ А Г!

Завдання 1. Розташуйте літери у правильному порядку, щоб написати клінічний термін:

1. D, a, g, i, s, y, p, a, h _____

2. A, s, o, l, i, g, a, s _____

3. R, u, t, i, h, n, i, h, o, l, s _____

4. A, i, t, o, l, i, g, a, o, e _____

5. T, a, o, m, e, x, a, i _____

6. O, m, a, t, o, c, i, n, o _____

Завдання 2. Знайдіть 9 прихованих термінів:

q	w	e	r	t	y	u	i	o	p	a	s	d	f	g
h	j	d	a	c	r	y	o	r	r	h	e	a	k	l
z	x	c	o	s	t	e	o	l	o	g	i	a	b	n
q	w	e	r	o	t	y	u	u	o	p	h	y	k	l
z	p	u	l	m	o	n	o	l	o	g	i	a	x	c
v	b	n	m	a	q	w	r	o	t	y	d	u	i	p
a	d	e	n	t	i	a	a	r	s	d	r	f	g	h
z	x	c	v	a	b	n	n	r	m	q	o	w	e	r
u	y	p	a	l	s	d	f	a	g	h	r	j	k	l
z	x	c	v	g	b	n	m	g	q	w	r	e	r	t
h	e	r	n	i	a	y	u	i	o	p	h	a	s	d
f	g	h	j	a	j	k	l	a	z	x	o	c	v	b
b	m	q	w	e	r	t	y	u	i	o	e	p	a	s
d	f	g	c	h	e	i	l	o	p	h	a	g	i	a

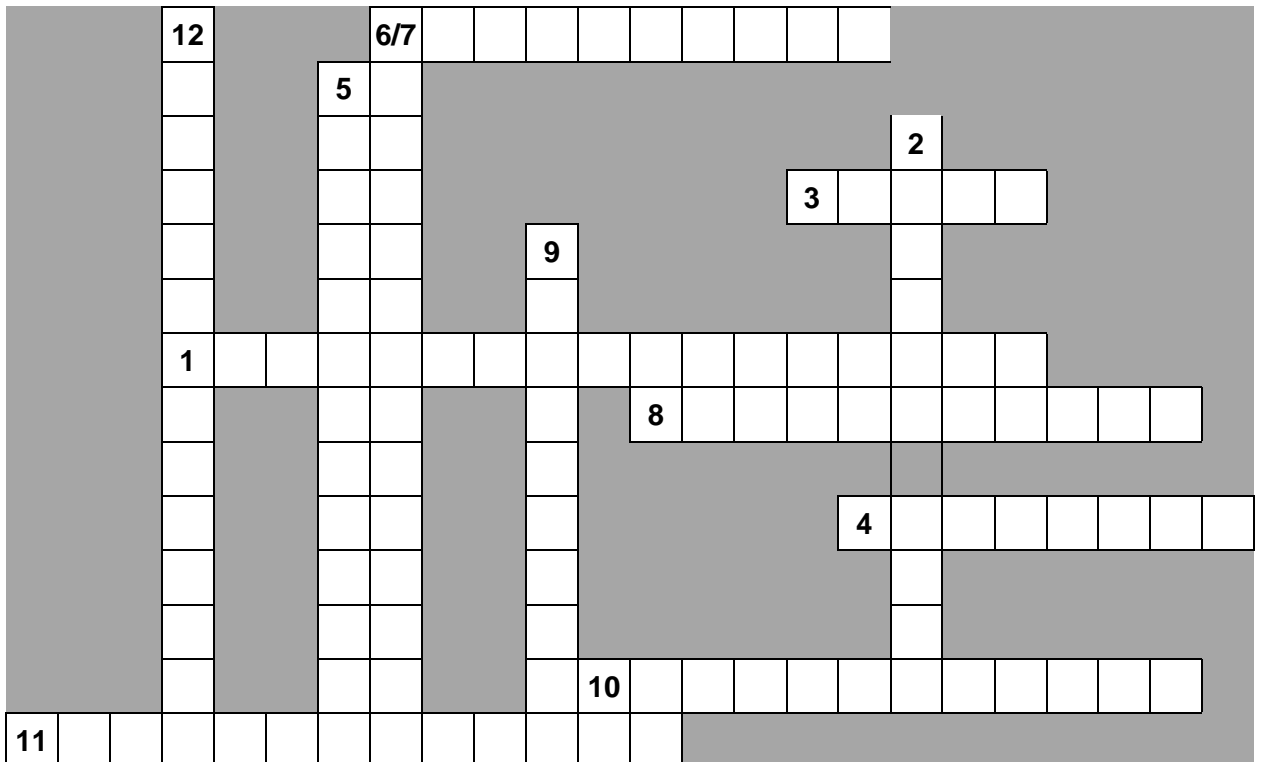
Завдання 3. Вирішіть кросворд:

По горизонталі:

1. надмірна пітливість долонь і підшов
3. зупинка дихання
4. доброякісний
7. загальна назва розладів рухових актів
8. надзвичайний ріст
10. розм'якшення білої речовини головного мозку
11. процес утворення зубних тканин і формування зуба як органа

По вертикалі:

2. знеболення
5. вимірювання черепа
6. страх перед візитом до стоматолога
9. руйнування еритроциті
12. аномалія ембріонального розвитку: брак кількох пальців рук або ніг

Завдання 4. Знайдіть слова (клінічні терміни) у наборі літер.

HJGHYJHJGLOSSITISKHXXVBMODONTITISDCGVFVBFCCARIES
HYPERADENOSISODONTIASISODONDFVDODONTECTOMIAORTHOPANTO
MOGRAPHIARHEODENTOGRAPHIATALPHYSIOTHERAPIAPHOTOTHERAPI
AFANGOTHERAPIADIADYNAMOTHERAPIAGIANMKNMHJMODONTODYNIA
KNHCJHGGHFDENTIMETRUMDFGBDFHGDFFDGBVCODONTOSCOPIUM
DFGBDFGFDBVCODONTOGLYPHUSGHJHGHYPERAESTHESIAGHJFHJFP
ERIODONTITISFGHNFGJNHHFGHFGJNFHJCARIESGHJGFKIUJM,LKPULP
ITISBGVNHJKLFGBFGNFPULPEXTRACTOREXTRACTORELEVATORIUMGL
OSSOGRAPHIUMGHNPULPITISGFHFGHHFGHJMBNVPERIODONITISDFG
HDFHTRFHSTOMATITISFUYIKTIUTYGYJHBPULPITISFTHFHBFCGHFTRTY
GINGIVITISFGDFGRTGRETPARODONTITISFGBDRYTETDFGDFGGINGIVITI
SDFGDFGDFGDFGPARODONTOLYSISDFGGREPARODONTOMAFDSVRRG
DGRGVPARODONTOSISFDGHDFGHFDGBFHHGSTOMATOSISRHEOPARO
DONTOGRAPHIAFGHGHROENTGENOGRAPHIAGFHNCVBCFGAMALGAMA

Завдання 5. Складіть якомога більше латинських слів із наступних літер:

I T S T O M S A T M M I
S O P E R I G I P P U D O
N T Y S S O

Завдання 6. Оберіть лише слово, на вашу думку, у логічному рядку:

glossitis   odontitis   periodonītis   orthopantomographia

pulpitis   gingivitis   hyperadenosis   oesophagostomia

odontiasis   odontalgia   odontectomy   roentgenographia

rheoparodontographia   physiotherapia   phototherapia   fangotherapia

pulpextractor   dentimeter   odontoscopium   stomatitis

